

Dragi moji učenci in učenke.

Tokrat pričakujem vašo pošto in odgovore na današnja vprašanja. Fotografirajte zapiske in mi jih pošljite do četrтка. Dopišite, kakšne težave ste imeli z branjem skoraj dve sto let starih besedil. Kaj se vam zdi, kaj se je v tem času zgodilo s slovenščino?

Danes se vračamo k predmarčni dobi in sicer predmarčni dobi na Slovenskem.

Katero dobo že imenujemo predmarčna doba? Izberi pravilni odgovor.

- a) Februar 1848
- b) 1814 (dunajski kongres) – 1848 (marčna revolucija na Dunaju)
- c) 1800 – 1848

PREDMARČNA DOBA NA SLOVENSKEM

V predmarčni dobi se je tudi na Slovenskem dogajalo marsikaj. Dobili smo tudi svoj prvi trajni časopis: Kmetijske in rokodelske novice. Predstavljene imaš v učbeniku na strani 102. Na delovnem listu pa imaš nekaj besedil iz novic. Poskusi jih prebrati in nato odgovoriti na vprašanja. Najprej članek iz prve številke.

Osnanilo. Uzhenofti, umetnofti in snajdenja fo fe v kratkih letah tako rasfhirile, de kdorkoli s njimi naprej ne hiti, ne pofnema, kar fo drugi koriftniga snajdli, ampak fe terdovratno ftariga dershi, gre rakovo pot, vfaki dan mejn sna, fe v sedajnim obrasenji fveta ne snajde, ... in fi ne more nikakor pomagati.

Kransfkim kmetam ino rokodelzam, kferi fe ptujih jesikov nifo uzhili, fe tako godi. Kar vidijo, flifhijo ali berejo, snajo pofnemati, tode malokir le po redkim svunaj deshele grejo, in malo berejo. Kir ptujih jesikov ne rasumijo, in v krajnfkim jesiku svunaj molitviz nizh pifauiga ni. Slafti te issnanit s vfim , kar fo uzhenofti in umetnofti njim koriftniga snajdile, jim pokasat in jih napeljat, kako fe s nar majnfhim persadjanjam vfako delo opravi, kako in kje snajo fvoj perdelk s pridam v dnar fpravit ...

- a) Kmetijske in rokodelske novice
 - a) Komu so bile namenjene Kmetijske in rokodelske novice?
 - b) Zakaj so jih začeli izdajati?

Preberi tudi spodnje besedilo in odgovori na nalogo 1/c

Vsak lahko zapopade, de je med veliko narodi lahko veliko noviga in boljšiga znajdeniga, in de more slednjimu gospodarju ležeče biti, take znajdbe zvediti in posnemati, de si delo in življenje polajša, in pošten dobičik pomnoži. Posebno so te želje pri nas „kmetijske in rokodelske Novice“ vnele, ki so jih pred nekimi leti v poglavitnim mesti zdajati začeli. Sej Oni dobro poznajo Matevžikovo hišo v zgornji vasi, kjer te Novice imajo: ob nedeljah se jih po 10, po 15 snide, de Novice brati poslušajo, in večkrat jim morajo nekatere reči po dvakrat ali clo trikrat brati. Tudi v naši vaši smo se sedaj že eni med seboj pomenili, de jih bomo v nastopnim leti jemati začeli. —

1. Kmetijske in rokodelske novice

- a) Komu so bile namenjene Kmetijske in rokodelske novice?
- b) Zakaj so jih začeli izdajati?
- c) Kako so se kmetje seznanjali z novostmi o katerih so pisale Kmetijske in rokodelske novice?

Oglej si dve naslovnici, iz leta 1843 in 1847 in preberi besedilo pri izdaji iz leta 1847

Kaj si ugotovil, kaj se je leta 1847 spremenilo? Odgovor zapiši pod 1/d

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od z. k. kmetijske družbe.

N° 1.

V sredo 5. maliga serpana. Juli 1843.

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 6. Prosenca 1847.

List 1.

Predgovorček zastran Novičniga pravopisa.

Omikan gospodar, kader dobi nove goste v svojo hišo, jih nar poprej soznani z vsimi šegami, ktere so v njegovi hiši navadne. Tudi Novicam se spodobi, de častiljivim bravcam, ki so se letas vnovič k njim pridružili in še morebiti njih pisavne šege ne poznajo, nar poprej razložé svoj pravopis. — Kdor zna slovenšino s starimi čerkami (Bohoričico) brati, bo znal precej tudi Novični (Gajevi) pravopis brati, ki se od stariga le v naslednjih 6 čerkah loči:

s se v novim pravopisu bëre, kakor *ojstri f* v starim; **š** pa kakor **fh**,

z se v novim pravopisu bëre, kakor *mehki s* v starim; **ž** pa kakor **sh**,

c se v novim pravopisu bëre, kakor **z** v starim; **č** pa kakor **zh**.

Sicer pa vse ostane pri starim. S tem pisanjem smo stopili pred tremi leti v kolo z družimi Slovani, de oni naše, mi pa njih knjige lahko beremo. In pri tem pravopisu bomo tudi prihodnjic ostali.

Vredništvo.

1.Kmetijske in rokodelske novice

- Komu so bile namenjene Kmetijske in rokodelske novice?
- Zakaj so jih začeli izdajati?
- Kako so se kmetje seznanjali z novostmi o katerih so pisale Kmetijske in rokodelske novice?
-

S pomočjo besedila v učbeniku pa pod 1/e dopiši, kdo je začel izdajati Kmetijske in rokodelske novice.

1.Kmetijske in rokodelske novice

- Komu so bile namenjene Kmetijske in rokodelske novice?
- Zakaj so jih začeli izdajati?

c) Kako so se kmetje seznanjali z novostmi o katerih so pisale Kmetijske in rokodelske novice?

d)

e)

V Predmarčni dobi je živel tudi France Prešeren. Oglej si prispevek v Infodromu <https://www.youtube.com/watch?v=EivGZpWs5Hg> in odgovori na spodnje vprašanje..

2. France Prešeren

a) Zakaj je Prešeren za Slovence pomemben?

Za razmislek: Avtorji prispevka o Prešernu so naredili zgodovinsko napako, ko so predstavljali, kje je Prešeren živel. Si jo mogoče odkril?